

(i) Printed Pages : 7

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code : 

0	0	2	3
---	---	---	---

Exam. Code : 

0	0	0	1
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 1<sup>st</sup> Semester**

**(2122)**

**HISTORY (In all Mediums)**

**Paper : History of India Upto 1200 A.D.**

**Time Allowed : Three Hours]**

**[Maximum Marks : 90**

**Note :—Attempt FIVE questions in all, including Question No. I which is compulsory and selecting ONE question from each Unit.**

**I. Attempt any nine questions of the following in about 25-30 words each :—**

- (a) Name any three inscriptions which form the sources of the ancient history of India.
- (b) Where is Harappa situated ?
- (c) What were Ashramas ?
- (d) What is the meaning of Mahajanpadas ?
- (e) Who is founder of Magadha Empire ?
- (f) Who is founder of Buddhism ?

- (g) Who founded Mauryan Empire ?
- (h) Who ended Mauryan dynasty ?
- (i) Where is the Capital of Kanishka ?
- (j) When was Gupta Empire founded ?
- (k) Who was the greatest king of Pallavas dynasty ?
- (l) Name the Capital of Rashtrakuta dynasty.
- (m) Who is the founder of Chalukya dynasty ?
- (n) Name three plays written by Harshavardhana.
- (o) Who founded the Chola dynasty ? 9×2=18

### UNIT—I

- II. Describe the extent and town planning of Harappan Civilization. 18
- III. Write in detail about the Social and Religious life of the people of Vedic age. 18

### UNIT—II

- IV. Describe the life and teachings of Vardhman Mahavir. 18
- V. Write a note on Central, Provincial, Revenue, Judicial and Local Administration under Mauryan Rulers. 18

### UNIT—III

- VI. Describe various causes responsible for the decline of Mauryan Empire. 18
- VII. Examine the cultural and scientific development under Gupta Rulers. 18

### UNIT—IV

- VIII. Give the details of the administration of Harshavardhana. 18
- IX. On the outline map of India show the following five historical places and also add explanatory note on any four :—  
Ellora, Harappa, Indraprastha, Lothal, Patliputra. 10+8

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पांच प्रश्न करें, साथ ही प्रश्न नं. I अनिवार्य है।  
प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें।

I. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर लगभग 25-30 शब्दों में लिखिए :

- (a) किन्हीं तीन शिलालेखों के नाम बताइए जो भारत के प्राचीन इतिहास के स्रोत हैं।
- (b) हड़प्पा कहाँ स्थित है ?
- (c) आश्रम क्या थे ?
- (d) महाजनपद का क्या अर्थ है ?

- (e) मगध साम्राज्य का संस्थापक कौन है ?
- (f) बौद्ध धर्म के संस्थापक कौन हैं ?
- (g) मौर्य साम्राज्य की स्थापना किसने की ?
- (h) मौर्य वंश का अंत किसने किया ?
- (i) कनिष्क की राजधानी कहाँ है ?
- (j) गुप्त साम्राज्य की स्थापना कब हुई है ?
- (k) पल्लव वंश का सबसे महान राजा कौन था ?
- (l) राष्ट्रकूट वंश की राजधानी का नाम बताइए।
- (m) चालुक्य वंश के संस्थापक कौन है ?
- (n) हर्षवर्धन द्वारा लिखित तीन नाटकों के नाम लिखिए।
- (o) चोल वंश की संस्थापना किसने की ? 9×2=18

### यूनिट-I

- II. हड़प्पन सभ्यता के विस्तार और नगर नियोजन का वर्णन कीजिए। 18
- III. वैदिक युग के लोगों के सामाजिक और धार्मिक जीवन के बारे में विस्तार से लिखें। 18

### यूनिट-II

- IV. वर्धमान महावीर के जीवन और शिक्षाओं का वर्णन करें। 18
- V. मौर्य शासकों के अधीन केन्द्रीय, प्रान्तीय, राजस्व, न्यायिक और स्थानीय शासन पर एक नोट लिखिए। 18

### यूनिट-III

- VI. मौर्य साम्राज्य के पतन होने के विभिन्न उत्तरदायी कारणों का वर्णन कीजिए। 18
- VII. गुप्त शासकों के अधीन सांस्कृतिक और वैज्ञानिक विकास का परीक्षण कीजिए। 18

### यूनिट-IV

- VIII. हर्षवर्धन के शासन का विवरण दें। 18
- IX. भारत के रूपरेखा मानचित्र पर निम्नलिखित पाँच ऐतिहासिक स्थानों को दिखाइए तथा किन्हीं चार पर व्याख्यात्मक नोट लिखें :  
एलोरा, हड़प्पा, इंद्रप्रस्थ, लोथल, पाटलिपुत्र। 10+8

### (पंजाबी अनुवाद)

नोट :— सारिआं विंचें पंज ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. I ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।  
ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

- I. ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :
- (a) ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਰੋਤ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (b) ਹੜੱਪਾ ਕਿੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ?
- (c) ਆਸ਼ਰਮ ਕੀ ਸਨ ?
- (d) ਮਹਾਜਨਪਦਾਂ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?

- (e) ਮਗਧ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਹੈ ?
- (f) ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਹੈ ?
- (g) ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ?
- (h) ਮੌਰੀਆ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤਾ ?
- (i) ਕਨਿਸ਼ਕ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ?
- (j) ਗੁਪਤ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੌਣ ਹੋਈ ਸੀ ?
- (k) ਪੱਲਵ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਰਾਜਾ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (l) ਰਾਸ਼ਟਰਕੂਟ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (m) ਚਲੁਕਿਆ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕੌਣ ਹੈ ?
- (n) ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਤਿੰਨ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (o) ਚੋਲ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ? 9×2=18

### ਯੂਨਿਟ-I

- II. ਹੜੱਪਨ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ ਨਗਰ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
- III. ਵੈਦਿਕ ਯੁੱਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 18

### ਯੂਨਿਟ-II

- IV. ਵਰਧਮਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
- V. ਮੌਰੀਆ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ, ਸੂਬਾਈ, ਮਾਲੀਆ, ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18

### ਯੂਨਿਟ-III

- VI. ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
- VII. ਗੁਪਤ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 18

### ਯੂਨਿਟ-IV

- VIII. ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਓ। 18
- IX. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪੰਜ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਕੋਈ ਚਾਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :  
ਏਲੋਰਾ, ਹੜੱਪਾ, ਇੰਦਰਪ੍ਰਸਥ, ਲੋਥਲ, ਪਾਟਲੀਪੁੱਤਰ। 10+8